

דף הבית « על האוניברסיטה » חדשות « מחקר חדש מראה כי הצבאים בישראל נמצאים בנקודה קריטית לקיומם

מחקר חדש מראה כי הצבאים בישראל נמצאים בנקודה קריטית לקיומם

25/03/2015

מחקר חדש של דר' כחילה בר-גל מהאוניברסיטה העברית בירושלים ושל רשות הטבע והגנים מראה כי הצבאים בישראל נמצאים בנקודה קריטית לקיומם, בעיקר הצבי הארצישראלי שהינו מין ייחודי לאזור ואינו מצוי במקומות אחרים בעולם. מסקנות המחקר מלמדות כי ללא נקיטת צעדים משמעותיים למיגור הצייד הבלתי חוקי, שמירת מסדרונות אקולוגיים וניטור הטורפים, לא ישרדו הצבאים בישראל.

מחקר גנטי ראשון מסוגו בראשות דר' גילה כחילה בר-גל, מבית הספר לרפואה וטרינרית ע"ש קורט בפקולטה לחקלאות, מזון וסביבה ברחובות של האוניברסיטה העברית בשיתוף יחידת האכיפה של רשות הטבע והגנים קבע כי קיימים שלושה מיני צבאים שונים בישראל בעלי מרכיב גנטי ייחודי רק לארץ ונתונים בסכנה קיומית. המחקר, שכלל את אוסף הדגימות הגנטיות הגדול ביותר של צבאים מכלל האזורים בארץ, איפשר לקבוע את בריאותם הגנטית מבחינת המגוון ובנוסף לבדוק את מעמדם ביחס לאוכלוסיות צבאים מאפריקה וערב הסעודית. המחקר התפרסם בעיתון המדעי PLOS ONE ביום רביעי האחרון ה-11 למרץ.

החוקרים מצאו כי הצבי הארצישראלי, הינו מין ייחודי לאזור ואינו מצוי במקומות אחרים בעולם, בניגוד למה שחשבו בעבר. מספירות צבאים המתבצעות מידי שנה על ידי רשות הטבע והגנים מעריכים כי כיום חיים כ-2,000 פרטים של צבי ארצישראלי בישראל - האוכלוסייה הגדולה ביותר והיחידה של מין זה בעולם.

על אף מאמצי שמירת הטבע, בעשור האחרון גודלה של האוכלוסייה בישראל נמצא בירידה מתמדת כתוצאה מאיבוד בתי הגידול, טריפה (בעיקר כלבי פרא) וצייד בלתי חוקי. בנוסף השונות הגנטית הקיימת כיום בקרב המין בישראל, איננה גבוהה והאוכלוסייה נמצאת בנקודת מפנה קריטית. ללא שמירה על גודל אוכלוסייה בריא ומעבר צבאים בין אזורים שונים, בקרוב לא יהיו בארץ צבאים אלו והמין ייכחד.

לדברי גילה כחילה בר-גל: "לצערי, הצבאים ששרדו את ההסטוריה האנושית בארץ ישראל במהלך 11,000 שנה לא מצליחים לשרוד את הפעילות האנושית ב-30 השנים האחרונות ונמצאים בסכנה קיומית. האפיון הגנטי של מיני הצבאים בישראל מחדד את יחודם והחשיבות בהגנתם למען שימור המין בארץ ובעולם. מעבר לתכנון ממשק הצבאים בארץ תוצאות המחקר משמשות כבסיס לפתרון מקרי ציד וסחר בלתי חוקי בישראל כחלק ממאמצי האכיפה לשמירת המין".

בנוסף לצבי הארצישראלי נחקרו גם אוכלוסיות צבי הנגב וצבי שיטים החיות בנגב ובערבה. ידוע כי צבי הנגב נפוץ לכל אורך צפון אפריקה, סיני והנגב אך תוצאות המחקר מלמדות על קיום פרופיל גנטי ייחודי בישראל. המידע הגנטי מצביע על התחלת ניתוק בין אוכלוסיית הנגב והערבה, יתכן שכתוצאה של פעילות אנושית באזור. צבי השיטים, אוכלוסייה קטנה החיה בחיבר-יטבתה, נתון בסכנת הכחדה ונעשים מאמצים רבים לשמר את המין. האפיון הגנטי מלמד על קיום שונות גנטית באוכלוסייה למרות גודלה המצומצם. קרוביו של מין זה מצויים באיי פאראסאן לחופי ערב הסעודית.

לדברי סגן מנהל וממונה אכיפה במחוז צפון ומי שעבד על המחקר מטעם הרשות גל אריאלי: "מדובר במחקר חשוב שעוזר לנו לאמוד את מספר הפרטים שנפגע באירועי הצייד, לשייכם לאוכלוסיית הצבאים ובכך לקשור את העברייני לזירה מבחינה ראייתית. מחקר זה עוזר לנו במקרים בהם אנחנו מוצאים ראיות חלקיות כגון קצוות שיער, או דם ובכמה פרטים פגע העברייני. בזכות המחקר אנו יודעים להבדיל בין דנא הפרטים, אשר רובם נמצאים בסכנת הכחדה בישראל".